

Crna Gora
Ministarsvo za ljudska i manjinska prava

Broj:

Podgorica, 21. jul 2017. godine

SEKTORSKA ANALIZA
za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz državnog budžeta u 2018. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritete za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritarna.

OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj

☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☒ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): _____		

PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2018. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

U Crnoj Gori prema poslednjem popisu stanovništva iz 2011. godine živi 8.305 pripadnika/ca romske i egipćanske manjine, od čega muškarci čine 51,12%, a žene 48,88%.

U Crnoj Gori je uspostavljen dobar zakonski i strateški okvir za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Statistika o slučajevima nasilja nad ženama i u porodici u Crnoj Gori se ne vodi po osnovu nacionalne pripadnosti, tako da ne postoje podaci koji se odnose isključivo na romsku i egipćansku populaciju. No, opšta je procjena zaposlenih u javnom sektoru i posebno onih koji se bave rodnom ravnopravnošću, da je problem porodičnog nasilja i nasilja nad ženama u romskim i egipćanskim porodicama veoma izražen i da je neophodno da se ovom pitanju posveti posebna pažnja. Drugi problem koji treba da se adresira kao posebna oblast u ovom segmentu jeste pitanje sklapanja prisilnih/nedozvoljenih brakova. I u ovom pogledu, nažalost, nije moguće utvrditi precizne podatke, ali se na osnovu procjene kako nadležnih organa, tako i NVO romskih i egipćanskih aktivista može reći da je broj slučajeva prisilnih brakova takav da zaslužuje posebnu pažnju.

Dječiji ugovoreni brakovi u romskoj i egipćanskoj zajednici predstavljaju veliki problem, naročito za djevojčice, što dovodi do njihove socijalne isključenosti, napuštanja škole i ostajanja bez mogućnosti spoznavanja i razvijanja svoje sposobnosti i kreiranja vlastite budućnosti, te su prisiljene prepustiti se životu koji su za njih odredili njihovi roditelji, uglavnom muški članovi koji imaju kontrolu i moć. Majke su same još uvijek nedovoljno osnažene i ohrabrene da se bore za svoja prava i prava svojih kćerki. U 21. vijeku Romkinje i Egipćanke u Crnoj Gori izložene su najgrubljim oblicima kršenja osnovnih ljudskih prava, kao što su dječiji, prisilni ugovoreni brakovi i kupovina i prodaja djevojčica koja se kreće od 200 do nekoliko hiljada eura.

Problem je takođe složen usljed činjenice da se u jednom dijelu kulture življenja Roma i Egipćana ovaj model legitimizovao i standardizovao kroz generacije. Iako je nesumnjivo riječ o nezakonitim aktivnostima koji nerjetko podrazumjevaju određene akte kupo-prodaje djece, problem je u tome što su akteri razmjene upravo roditelji djece, koji namjesto zaštite koju treba djeci da pruže, tržišnim transakcijama regulišu njihov bračni status. Činjenica da su dječiji, prisilni i ugovoreni brakovi još uvijek veliki problem u romskoj i egipćanskoj zajednici, potvrđena je sledećim podacima: u 59,1% slučajeva odluku o sklapanju braka donose roditelji, u 52% ispitanice ističu da one same ne biraju ni partnera, kao ni trenutak kada će ući u brak, već da u njihovo ime to čine roditelji, šira porodica i staro vijeće, dok čak 44.2% djevojaka do samog ulaska u brak nije čak ni poznavalo svog budućeg muža. Zabrinjavajuća je činjenica da je pomenuto istraživanje potvrdilo da do navršениh 18 godina u brak ulazi čak 72.4% ispitanica (period između 12 -17. godina)

Činjenica je da u okviru romske i egipćanke etničke zajednice maloljetnički brakovi nijesu slučajnost, već ustaljeni model ponašanja koji izaziva čitav niz dalekosežnih posljedica, naročito po romske i egipćanske djevojčice i žene. Evidentno je da se prilikom ugovaranja dječijeg braka dodjeljuje i određena svota novca i prema odgovoru ispitanika, ona se kreće u sledećim rasponima: od 200-1.000,00 eura odgovorilo je njih 10,2%, od 2.000,00 -3.000,00 eura 35,7%, od 3.000,00 – 4.000,00 eura 31,1%, i preko 4.000,00 eura 25,3%. Koliko je patrijarhalni kolektivizam dominantan u romskoj i egipćanskoj zajednici potvrđuje podatak da 76,8% ispitanika i 64,9% udatih ispitanica slaže da običaj "nevinosti mlade" treba zadržati. Ovo potvrđuje teoriju da žena, koja je izložena različitim oblicima neravnopravnosti i diskriminacije, a koja je uz to i isključena iz sistema obrazovanja, zatvorena u društvenu zajednicu i sama počinje da funkcioniše po principu zatvorenosti. Rezultati istraživanja pokazuju da ispitanice u 75,8% slučajeva smatraju da država i njene institucije treba da učestvuju u borbi protiv ugovorenih brakova, dok neudate ispitanice čak u 81,3% iskazuju afirmativan odnos prema mogućnosti uključivanja institucija države u procesu sprječavanja ovakvih bračnih zajednica.

Ovaj cilj će se ostvariti primjenom sledećih instrumenata/mjera:

- Instrument/mjera 6.4.1: Edukacija, konferencije i treninzi
- Instrument/mjera 6.4.2: Informisanje i kampanje o obaveznim zakonskim mjerama u sprečavanju sklapanja dječijeg nedozvoljenog braka

- Instrument/mjera 6.4.3: Integracija mjera u Lokalnim akcionim planovima za poboljšanje položaja Roma i Egipćana - LAP
- Instrument/mjera 6.4.4: Jačanje uloge Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana
- Instrument/mjera 6.4.5: Formiranje timova za podršku Roma i Egipćana na lokalnom nivou
- Instrument/mjera 6.4.6: Jačanje uloge multidisciplinarnih timova

Kada je o nasilnom ponašanju riječ problem je veoma složen. On proističe iz velikog broja faktora kao što su nedostatak obrazovanja, niski materijalni status, patrijarhalni način života i legitimizacija nasilnog ponašanja usljed naslijeđene kulture porodičnog života. Drugim riječima, u sprječavanju nasilnog ponašanja u porodici i posebno nasilja prema ženama, potrebno je razviti ekstenzivniji set instrumenata koji je u stanju da na multidisciplinarni i integrativan način proizvede promjene u bihevioralnim nasilnim obrascima ponašanja. Zbog veoma izraženih patrijarhalnih odnosa koji su dominantni u romskoj i egipćanskoj zajednici u Crnoj Gori, veliki broj Romkinja i Egipćanki suočava se sa nasiljem u porodici i ugovorenim brakovima, zbog čega se Centar za romske inicijative (CRI) u zadnjih šest godina opredijelio za intezivniji rad na ovim problemima. Centar za romske inicijative je sproveo 2014. godine istraživanje, koje je bilo podržano od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava, na temu dječijih ugovorenih brakova u četiri opštine u Crnoj Gori: Nikšiću, Podgorici, Beranama i Ulcinju na reprezentativnom uzorku od 643 pripadnika romske i egipćanske populacije. Rezultati istraživanja o nasilju u porodici su potvrdili da se Romkinje i Egipćanke konstantno u okviru svoje etničke zajednice suočavaju sa nasiljem (oca, brata, supruga, svekra, pa čak i svekrve). Kao najčešće razloge nasilja u porodici ispitanice obuhvaćene istraživanjem su navele: tradiciju, njih 32,4%, alkohol 18,4%, narkotike 2,2%, siromaštvo 6,5%, nizak nivo obrazovanja 1,6%. Ovi rezultati govore u prilog činjenici da je žena u romskoj i egipćanskoj porodici oduvijek imala podređen položaj, da je bila izložena različitim oblicima nasilja. Romkinje i Egipćanke su primarnom socijalizacijom prihvatile matrice nasilničkog ponašanja prema njima kao potpuno prirodne, što se može zaključiti i iz njihovog odnosa prema nasilju. S druge strane, evidentna izolovanost od većinske populacije Romkinju i Egipćanku sprječava da izlaz iz nasilja potraži u institucijama sistema. Naime, 12,4% udatih ispitanica smatra da je nasilje prihvatljivo u svim okolnostima, čak njih 25,6% da je prihvatljivo, ali u određenim okolnostima, njih 9,5% ističe da je nasilje neprihvatljivo, ali ga ne treba sankcionisati, dok njih 51,6% nasilje smatra neprihvatljivim i ističe da ga treba sankcionisati.

Ovaj cilj će se ostvarivati primjenom sledećih instrumenata/mjera:

- Instrument/mjera 6.1.1: Edukacija roditelja, djece, žena, aktivistkinja romske i egipćanske populacije, službenika/ca državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici i maloljetničkih prisilnih brakova među romskom populacijom
- Instrument/mjera 6.1.2: Organizovanje kampanje u romskim naseljima o problemu nasilja nad ženama i prisilnim brakovima djevojčica romske i egipćanske populacije
- Instrument/mjera 6.1.3: Ojačavanje sistema integrativnog i multidisciplinarnog pristupa.

Poslednje istraživanje javnog mnjenja o percepciji diskriminacije, koje je CGO sproveo u februaru 2016, pokazalo je da su Romi u

vrhu liste najdiskriminisanih grupa u crnogorskom društvu. Takođe, prema istraživanju koje je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava uradilo u 2015 godini potvrđuju ove činjenice da su Romi u vrhu liste najdiskriminisanih grupa u crnogorskom društvu. Marginalizacija i društvena isključenost Roma najčešće je uzrokovana lošim pristupom obrazovanju, kao i lošim kvalitetom onog obrazovanja koji pojedini uspiju dobiti. Po dostupnim podacima, preko 40% djece romske populacije koja su školskog uzrasta ne pohađaju školu. Obrazovna postignuća Roma su izuzetno ograničena, većina nema nikakvu školsku spremu ili ima nepotpuno osnovnoškolsko obrazovanje, dok se broj drastično smanjuje kako se ide ka višim stepenima školske spreme. Napori nadležnih institucija, u poslednjih nekoliko godina, ostvarili su izvjestan napredak u kvantitativnom smislu pa je broj Roma na svim nivoima obrazovanja veći, ali u poređenju sa uključenošću neromske populacije nije zadovoljavajući. Loše obrazovanje povlači i nepovoljan položaj i perspektive Roma u procesu zapošljavanja, pa je tako gotovo svaki drugi Rom nezapošljen i u ozbiljnom riziku od ekstremnog siromaštva, većim dijelom i zbog nekorišćenja raspoloživih socijalnih davanja. Zapošljeni Romi izloženi su često diskriminaciji i kršenju radnih prava koje ne prijavljuju iz straha od gubitka posla, ali i nepoznavanja zakonskih i institucionalnih mogućnosti zaštite.

Romi su segregisani od ostatka stanovništva i žive uglavnom u naseljima koja su odvojena od naselja sa neromskim stanovništvom, pa usljed takve fizičke odvojenosti raste i svaki vid socijalne distance i isključivanja.

Roma nema u političkom odlučivanju u Crnoj Gori, što predstavlja jedan od najznačajnijih problema u zaštiti i pristupu pravima. Participacija u procesu donošenja odluka svodi se na izbore i glasanje, pri čemu se, usljed dramatično loše ekonomske situacije u kojoj žive, Romima, koji imaju pravni status manipuliše a njihovo pravo glasa često zloupotrebljava. Romi nemaju autentične predstavnike u Skupštini Crne Gore, niti u lokalnim skupštinama, iako je ovo pravo obezbijeđeno svim drugim nacionalnim zajednicama. Izmjene i dopune Zakona o izboru odbornika i poslanika iz 2014. nijesu uključile izmjene u pravcu stvaranja uslova za veću zastupljenost Roma, te je cenzus za ulazak u opštinske i nacionalni parlament ostao nedostižan za ovu manjinsku grupu. Problem političke podzastupljenosti je aktuelan i prepoznat kao takav i prethodnim strategijama za poboljšanje položaja RAE populacije u Crnoj Gori, što samo ukazuje da se strateški zacrtani ciljevi ne ostvaruju. Medijski sadržaji posvećeni promociji romske kulture su vrlo rijetki, kao i sadržaji u školskim programima, iako bi obrazovni sistem trebalo da ima najvažniju ulogu u snaženju inkluzije. Brojne predrasude koje postoje prema Romima najsnažnije ih marginalizuju i doprinose društvenoj isključenosti lišavajući društvo vrijednih potencijala koji imaju da doprinesu brzini i kvalitetu društvenog razvoja.

Opšta procjena građana Crne Gore o prisutnosti diskriminacije u našoj zemlji pokazuje da više od polovine, odnosno 54.4% građana smatra da je diskriminacija veoma ili u priličnoj mjeri prisutna, skoro trećina građana, 31.9% smatra da je diskriminacija prisutna u maloj mjeri ili je uopšte nema, dok 13.7% građana nije imao jasan stav o ovom pitanju. Upoređivanje dobijenih podataka sa onima iz 2013. godine pokazuje da je došlo do izvjesnog smanjenja stepena diskriminacije u Crnoj Gori. Na osnovu ukupnih rezultata napravljeno je rangiranje društvenih grupa prema stepenu diskriminacije, pri čemu rezultati pokazuju da su prema mišljenju građana Crne Gore najviše diskriminisani Romi. Nejednak tretman prema ispitivanim grupama je najvidljiviji kada

je u pitanju posao, naročito kod Roma i osoba sa invaliditetom, sa preko 60%, kao i starijih osoba sa 48.4%, dok najmanju diskriminaciju kod zapošljavanja imaju žene, 19.8%. Građani Crne Gore generalno procjenjuju da u pogledu zdravstvene zaštite, dostupnosti obrazovanju i tretmana u sudskim procesima, nijedna marginalna grupa ne trpi značajan stepen diskriminacije, iako se može uočiti da romska populacija u takvoj vrsti procjene ipak ima najveće skorove, za razliku od ženske populacije, koja je prema procjenama crnogorskih građana u najpovoljnijem položaju od svih marginalnih grupa.

- Instrument/mjera 7.3.1: Edukacije o zabrani diskriminacije

Upis u matični registar rođenih, kao što je navedeno, je jedan od aspekata Strategije za koji smo dizajnirali posebne mjere. Iako ovaj problem nije izražen kao u prethodnom periodu, tačnije, iako je u prethodne četiri godine napravljen značajan napredak, i dalje po isticanjima nevladinog sektora i rezultatima nekih istraživanja postoji određen broj djece koja pripadaju romskoj i egipćanskoj populaciji, a koja nijesu upisana u matični registar rođenih. Procedura upisa je relativno jednostavna i ne postoje institucionalni i zakonodavni problemi u ovom pogledu. Roditelji naime, moraju poći kod nadležnih službi da upišu djecu u matični registar rođenih u periodu od 30 dana po rođenju, ukoliko su djeca rođena u zdravstvenoj ustanovi. Ako to ne učine u datom roku onda se pokreće procedura naknadnog upisa u matični registar rođenih za djecu rođenu u zdravstvenoj ustanovi, a nakon isteka roka od 30. dana od dana rođenja

- Instrument/mjera 5.1.1: Pružanje pomoći roditeljima za upis djece nakon rođenja
- Instrument/mjera 5.1.2: Identifikacija djece koja nijesu upisana u matični registar rođenih
- Instrument/mjera 5.1.3: Kampanje informisanja roditelja
- Prosjačenje

Analizom stanja utvrđeno je da u velikom broju slučajeva pripadnicima romske i egipćanske zajednice treba obezbijediti direktnu pomoć kada je riječ o dobijanju ličnih dokumenata. Problemi u ovom pogledu imaju dva suštinska aspekta za koja su kreirane posebne mjere/instrumenti. Prvo, to je problem neinformisanosti i mobilizacije Roma i Egipćana u pogledu pribavljanja dokumentacije. Drugo, to je razmatranje mogućnosti da se obezbijedi finansijska pomoć potrebna za izdavanje dokumenata. Ova finansijska sredstva su usljed teškog materijalnog položaja Roma i Egipćana značajna za njihov standard.

Nastavak rješavanja zahtjeva IRL i domicilnog stanovništva romske i egipćanske populacije za dobijanje statusa u Crnoj Gori Rješavanje pravnog statusa IRL posebno je složen problem koji zahtijeva značajne finansijske izdatke. Najprije, analizom je utvrđeno da su mobilni timovi kao instrument veoma efikasni u ovom pogledu. Ovaj instrument je moguć zahvaljujući značajnoj finansijskoj podršci koju pruža UNHCR i OSCE Misija u Crnoj Gori. U praksi, mobilni timovi dolaze iz matične zemlje IRL i obavljaju sve potrebne radnje kako bi se obezbijedila neophodna dokumentacija za IRL. Naravno, za uspješno izvođenje ovih

akcija potrebno je da se obave pripremne aktivnosti na terenu prije nego mobilni timovi dođu, a to podrazumijeva identifikaciju i organizaciju lica koja prolaze kroz procedure rada mobilnih timova. Takođe, osmišljeno je kao posebna mjera rad na terenu NVO timova, koji će aktivno u samoj romskoj i egipćanskoj zajednici vršiti aktivnosti kako bi se Romima i Egipćanima obezbijedili dokumenti bez odlaska u nadležne službe. Konačno, u okviru mjera/instrumenata u ovom segmentu, potrebno je i kontinuirano imati kampanje informisanja IRL o načinima i mogućnostima rješavanja njihovog pravnog statusa.

- Instrument/mjera 5.2.2: *Nabavka dokumenata od strane NVO*
- Instrument/mjera 5.3.2: Razmatranje mogućnosti finansiranja postupka i obezbjeđenja dokumentacije za dobijanje ličnih dokumenata

Kada je o kulturi i identitetu riječ, istraživanjem iz 2016. godine koje je realizovalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava utvrđeno je da se u 33% domaćinstava govori isključivo romski jezik. Gotovo 40% romske populacije nedovoljno dobro govori crnogorski jezik. Dodatno, preko 45% Roma ne čita i ne piše na crnogorskom jeziku, uz 20% onih koji čitaju i pišu, ali uz probleme. Kada je o informisanju riječ, podaci govore da nešto ispod 15% Roma jesu u stanju da identifikuju TV emisije na romskom jeziku koje se prikazuju na nacionalnom servisu. S druge strane, uprkos kampanjama koje su sprovedene u prethodnom periodu, manje od 4% Roma je u stanju da se sjeti neke reklame koja promoviše prava Roma. Prema tome, nesumnjivo da je i u sferi informisanja potrebno ostvariti određeni napredak.

Problem nedostatka izgrađenog romskog identiteta uslovljava i negativnu percepciju Roma od strane većinske zajednice. S obzirom da ne postoji izgrađen pozitivan identitet romske zajednice koji bi počivao na svim afirmativnim karakteristikama romske kulture, predrasude i stereotipi nerijetko funkcionalizuju tretman svih pripadnika romske etničke zajednice. Stoga, sastavni dio ovog dijela Strategije moraju biti i mjere protiv diskriminacije Roma, poželjno, na bazi isticanja identiteta i pozitivnih vrijednosti romske kulture.

- Instrument/mjera 7.1.1: Manifestacije posvećene romskoj kulturi i identitetu
- Instrument/mjera 7.1.2: Formiranje i podrška nove romske NVO koja bi se bavila samo pitanjima kulture i identiteta

Zaključci sa Roma seminara

- Instrument/mjera 1. u oblasti Anti-diskriminacija, rodna ravnopravnost i nasilje u porodici: Koncept nediskriminacije potrebno je na razumljiv i jednostavan način približiti ranjivim grupama, posebno populaciji Roma i Egipćana, te ih treba upoznati sa oblicima, zaštitom, efektima i poslasticama ovog fenomena, kako sa sociološkog stanovišta, tako i u formi pravnog instituta da bi mogle da zaštite svoja prava;

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji dodatno pojašnjavaju navedeni problem	Izvor(i) podataka
1. Izvještaj o sprovođenju Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 – 2020 i Akcionog plana za 2016. Godinu 2. Istraživanje „Socijalni položaj i socijalna inkluzija Roma i Egipćana u Crnoj Gori“ 3. Rezultati istraživanja predstavljeni u publikaciji „Ugovoreni brak jači od akona“ 4. Istraživanje: Odnos građana prema diskriminaciji u Crnoj Gori, 2015. godina	1. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava 2. NVO Centar za romske inicijative uz finansijsku podršku Američke ambasade u Podgorici i Ministarstva za ljudska i manjinska prava 3. Agencija za ispitivanje javnog mnjenja "Damar" - Podgorica

Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
1. Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 – 2020 i prateći Akcioni plan http://www.mmp.gov.me/biblioteka/strategije 2. Akcioni plan za pregovaračko poglavlje 23 – Pravosuđe i	Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 – 2020 i prateći Akcioni plan http://www.mmp.gov.me/biblioteka/strategije SOCIJALNI STATUS I PORODIČNA ZAŠTITA

temeljna prava 3. Zaključci sa seminara „Od riječi do djela ka integraciji Roma“ održanog 05. jula 2016. godine	Cilj 1. Borba protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama Cilj 2. Sprječavanje sklapanja nedozvoljenog braka ZAŠTITA PRAVA MANJINA I RAE POPULACIJE 3.10.1.26 Edukacija roditelja, djece, RAE aktivistkinja, službenika/ca državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici i maloljetničkih prisilnih brakova među romskom populacijom 3.10.1.27 Organizovati kampanje u romskim naseljima o problemu nasilja nad ženama i prisilnim brakovima RE djevojčica

Objasniti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kako se planira praćenje i vrednovanje njihovog doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretne mjerljive pokazatelje/indikatore (informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci), kojima se planira mjerenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvor u kojem su takvi podaci dostupni.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
Nevladine organizacije koje sprovode programe i projekte u zajednici, programe rada sa mladima i roditeljima u cilju prevencije ovih pojava, odnosno suzbijanja istih kroz rad sa žrtvama dječjih ugovorenih brakova, nasilja u porodici i nasilja nad ženama, zahvaljujući svojim iskustvima i praktičnim znanjima.	- broj i vrsta finansiranih i sprovedenih programa i projekata u cilju prevencije i suzbijanja dječjih ugovorenih brakova, nasilja u porodici i nasilja nad ženama - broj djece i roditelja, aktivistkinja obuhvaćenih projektnim i programskim aktivnostima Pokazatelji učinka	Izvještaj o sprovođenju Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020 i Akcionog plana za 2018. Izvještaj o dodijeljenim finansijskim sredstvima za projekte/programe NVO Izvještaj o evaluaciji narativnih i finansijskih izvještaja projekata/programa

Također, nevladine organizacije su prepoznate u Strategiji za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020 kao veoma bitni partneri sa kojima treba razvijati saradnju, u cilju očuvanja Romske kulture i njihovog identiteta, kao zajednička saradnja u cilju smanjenje stereotipa i predrasuda prema ovoj manjinskoj zajednici.	- Izvještaj o broju treninga i broju učesnika - Izvještaj o sadržaju i broju kampanja -lzvještaj o broju spriječenih i identifikovanih prisilnih brakova Broj održanih obuka i broj predstavnika Roma i Egipćana koji su učestvovali u obukama	NVO koji su finansirani od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava u 2018.

OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2018. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija koji se planiraju finansirati.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2018. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
Projekti i programi nevladinih organizacija doprinijeli bi ispunjavanju planiranih mjera koji su zacrtani Strategijom	Javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijet će realizaciji ciljeva i mjera/instrumenata predviđenih

za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020. Opšti cilj jeste socijalna inkluzija Roma i Egipćana kroz poboljšanje socio-ekonomskog položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori kao i Otklanjanje svake neposredne ili posredne diskriminacije prema ovoj populaciji.	Strategijom za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020 i Akcionog plana za sprovođenje iste. 1. Pravni status 2. Socijalni status i porodična zaštita 3. Kultura, identitet i informisanje

JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO – DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2018. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa, kao i naziv odnosno klasifikacijsku oznaku budžetkog programa/aktivnosti na kojoj će se planirati sredstva za finansiranje programa/projekata NVO (navesti i naziv nove aktivnost/programa u budžetu, ako još ne postoji). Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa kojim će se doprinijeti u ostvarenju cilja	Iznos	Naziv programa/aktivnosti u budžetu	Klasifikacijska oznaka programa/aktivnosti u budžetu	Drugi organi državne uprave s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
Konkurs za finansiranje i sufinansiranje projekata za nevladine organizacije u 2018. godini	150.000 €.			

Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se financirati putem javnog konkursa. Ukratko opisati korisnike navodeći glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2018. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe

Glavni korisnici projekata i programa NVO koji će se financirati putem predloženog javnog konkursa su:

Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira financirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO

Naziv javnog konkursa	Očekivani broj projekata/ugovora
Konkurs za finansiranje i sufinansiranje projekata za nevladine organizacije u 2018. godini	30-tak projekata/ugovora (u zavisnosti od odobrenih sredstava)

Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Najniži iznos za projekat/program	Najviši iznos za projekat/program
3.000.00 €	20.000.00 €

KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Navesti na koji način je u skladu sa Uredbom obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koji su učestvovali u konsultacijama

KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu tokom 2018. godine, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica koji su zapošljeni na puno radno vrijeme na tim poslovima	Broj službenika/ica* koji povremeno rade na tim poslovima	Broj saradnika* spoljnih poslova na sprovodenja javnog konkursa i praćenja finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena osoba zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija

* Navesti izdvajaju li se posebna sredstva za njihov rad na ovim poslovima i o kojim iznosima se radi.

Ovjera ministra:

_____ _____ Ime i prezime	M.P.	Potpis